

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ J.P. **κατά ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Προσφυγή αριθ. 28338/02)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

7 Απριλίου 2005

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

-Ακριβές αντίγραφο.

Στρασβούργο, 7.4.2005

(υπογραφή) S. QUESADA – Αναπληρωτής Γραμματέας Τμήματος

Στην υπόθεση RÛÈ κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία F. TULKENS,

Κύριο P. LORENZEN,

Κυρία N. VAJIC,

Κύριο D. SPIELMANN,

Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές,*

και τον κύριο S. QUESADA, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 17 Μαρτίου 2005,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 28338/02) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, η οποία κατατέθηκε από τρεις γάλλους υπηκόους, την κυρία ÖÈÈ τον κύριο RÛÈ και την δεσποινίδα ~~ÖÈÈ~~ οι προσφεύγοντες»), ενώπιον του Δικαστηρίου στις 18 Ιουλίου 2002 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τον κ. Γ. Στυλιανάκη, δικηγόρο του Ηρακλείου Κρήτης. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού

Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Μ. Παπίδα, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 3 Ιουνίου 2003, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει την αιτίαση της διάρκειας της διαδικασίας στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε ότι θα αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

4. Στις 2 Δεκεμβρίου 2004, η γαλλική κυβέρνηση κλήθηκε να παρουσιάσει, εφόσον το επιθυμούσε, έγγραφες παρατηρήσεις επί της υποθέσεως (άρθρα 36 § 1 της Σύμβασης και 44 § 1 β) του κανονισμού). Στις 6 Ιανουαρίου 2005, αυτή ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι δεν σκόπευε να ασκήσει το δικαίωμά της να παρέμβει στην διαδικασία.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Οι προσφεύγοντες έχουν γεννηθεί αντίστοιχα το 1953, το 1943 και το 1988 και κατοικούν στην Αγία Φωτιά Λασηθίου (Ελλάδα). Οι δύο πρώτοι ενεργούν για ίδιο λογαριασμό και για λογαριασμό της τρίτης προσφεύγουσας, ανήλικης κόρης τους επί της οποίας ασκούν γονική μέριμνα.

6. Αφορμή για την υπόθεση αυτή ήταν η πτώση ενός πέτρινου μπλοκ που είχε θύμα της την τρίτη προσφεύγουσα. Το μπλοκ αυτό βρισκόταν στην αυλή μιας ταβέρνας που ανήκει στον Μ.Κ. Η υπόθεση περιλαμβάνει δύο σκέλη, ένα αστικό και ένα ποινικό.

A. Η ποινική διαδικασία

7. Στις 22 Αυγούστου 1995, οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες κατέθεσαν μήνυση για σοβαρές σωματικές βλάβες από αμέλεια κατά του Μ.Κ., καθώς και κατά των Κ.Γ. και Β.Γ., συμμισθωτών της ταβέρνας και συνεταίρων του Μ.Κ. Δήλωσαν παράσταση πολιτικής αγωγής στο

όνομα της ανήλικης κόρης τους. Η συζήτηση ενώπιον του Πλημμελειοδικείου Λασηθίου έλαβε χώρα μετά από μία αναβολή, στις 9 Μαρτίου 1998. Την ημερομηνία αυτή, οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες δήλωσαν παράσταση πολιτικής αγωγής για λογαριασμό τους και ζήτησαν την επιδίκαση ποσού 100 δραχμών (0,30 ευρώ) λόγω ηθικής βλάβης. Με απόφαση της 9 Μαρτίου 1998, το δικαστήριο έκρινε τους Μ.Κ. και Κ.Γ. ενόχους και τους καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης επτά μηνών, ενώ απάλλαξε τον Β.Γ. (απόφαση αριθ. 284/1998).

8. Την ίδια ημέρα, ο Μ.Κ. και ο Κ.Γ. άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής. Κατά την συζήτηση ενώπιον του Εφετείου Λασηθίου, οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες δήλωσαν παράσταση πολιτικής αγωγής για λογαριασμό της τρίτης προσφεύγουσας. Στις 23 Νοεμβρίου 2000 και μετά από δύο αναβολές της συζήτησης που δόθηκαν με αίτηση των κατηγορουμένων, το Εφετείο μείωσε την επιβληθείσα ποινή σε πέντε μήνες φυλάκιση με αναστολή (απόφαση αριθ. 2177/2000).

9. Στις 6 Φεβρουαρίου 2001, ο Μ.Κ. και ο Κ.Γ. άσκησαν αίτηση αναίρεσης.

10. Στις 18 Ιανουαρίου 2002, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε την απόφαση του Εφετείου Λασηθίου για τον λόγο ότι οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες δήλωσαν για πρώτη φορά παράσταση πολιτικής αγωγής για λογαριασμό της ανήλικης κόρης τους ενώπιον του Εφετείου, γεγονός που, σύμφωνα με την εφαρμοστέα διάταξη του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθιστούσε άκυρη την διαδικασία ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου. Ο Άρειος Πάγος παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου Λασηθίου (απόφαση αριθ. 70/2002).

11. Στις 12 Σεπτεμβρίου 2002, μετά από δύο αναβολές, το Εφετείο Λασηθίου απέρριψε το αίτημα παράστασης πολιτικής αγωγής που υποβλήθηκε από τους δύο πρώτους προσφεύγοντες για λογαριασμό της τρίτης προσφεύγουσας και απάλλαξε τον Μ.Κ. (απόφαση αριθ. 1591/2002).

B. Η αστική διαδικασία

12. Στις 12 Νοεμβρίου 1997, οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες άσκησαν για δικό τους λογαριασμό και για λογαριασμό της κόρης τους μία αγωγή αποζημίωσης ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λασηθίου (Κρήτη). Η συζήτηση ορίστηκε για τις 18 Μαρτίου 1998.

13. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι αντιμετώπισαν προβλήματα επικοινωνίας με τους δικηγόρους τους, οι οποίοι ανήκουν στον σύλλογο του Λασηθίου, εξαιτίας του γεγονότος ότι αυτοί δεν μιλούσαν γαλλικά. Για τον λόγο αυτό, αναγκάστηκαν να αλλάξουν δικηγόρο μετά την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λασηθίου. Στις 16 Νοεμβρίου 1998, η τρίτη προσφεύγουσα, εκπροσωπούμενη από τους δύο πρώτους προσφεύγοντες, άσκησε μία δεύτερη αγωγή αποζημίωσης ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λασηθίου. Ταυτόχρονα, η τρίτη προσφεύγουσα παραιτήθηκε από την πρώτη αγωγή της. Η συζήτηση ορίστηκε για τις 17 Μαρτίου 1999.

14. Την ημερομηνία αυτή, η συζήτηση αναβλήθηκε μετά από αίτηση του δικηγόρου του Μ.Κ. ενόψει της συνεκδίκασης της αγωγής αυτής με εκείνη που είχε ασκηθεί εν τω μεταξύ από τον τελευταίο κατά των δύο πρώτων προσφευγόντων.

15. Στις 2 Φεβρουαρίου 2000, η αγωγή της τρίτης προσφεύγουσας και εκείνη του Μ.Κ. συνεκδικάστηκαν από το Πολυμελές Πρωτοδικείο Λασηθίου. Στις 31 Μαΐου 2000, με προδικαστική απόφαση, το εν λόγω δικαστήριο δίεταξε την διεξαγωγή αποδείξεων με μάρτυρες και την διενέργεια πραγματογνωμοσυνών (απόφαση αριθ. 102/2000), Η εξέταση των μαρτύρων έλαβε χώρα σε επτά διεξαγωγές, ενώ οι περισσότερες αναβολές οφείλονταν στην πάροδο του νομίμου ωραρίου. Περαιτώθηκε στις 7 Ιουνίου 2001 και η

διενέργεια των πραγματογνωμοσυνών που ζητήθηκαν έλαβαν χώρα στις 21 Μαΐου 2002 και στις 11 Απριλίου 2003.

16. Στις 21 Ιουλίου 2003, οι προσφεύγοντες κάλεσαν το Πολυμελές Πρωτοδικείο να επαναλάβει την συζήτηση. Από τον φάκελο προκύπτει ότι μέχρι σήμερα η διαδικασία εκκρεμεί ενώπιον του δικαστηρίου αυτού.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ

17. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι η διάρκεια των δύο επιδίκων διαδικασιών παραβίασε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

A. Η ποινική διαδικασία

1. Επί του παραδεκτού

18. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται, κατά κύριο λόγο, ότι η δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής των προσφευγόντων δεν μπορούσε να οδηγήσει τα επιληφθέντα δικαστήρια να αποφανθούν επί μιας «αμφισβητήσεως» επί «δικαιώματος ή υποχρεώσεως αστικής φύσεως». Υποστηρίζει, καταρχήν, ότι οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες είχαν ως

μοναδικό σκοπό την άσκηση ποινικής δίωξης κατά των υπαιτίων του ατυχήματος της τρίτης προσφεύγουσας. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, η πρόθεση αυτή προκύπτει από το αμελητέο ποσό των 100 δραχμών (0,30 ευρώ) για το οποίο οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες δήλωσαν παράσταση πολιτικής αγωγής την στιγμή της κατάθεσης της μήνυσής τους. Κατά δεύτερο λόγο, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, το ποινικό δεν δεσμεύει το αστικό, δηλαδή η ποινική διαδικασία δεν μπορούσε να επηρεάσει την έκβαση της αστικής διαδικασίας που είχε εισαχθεί από τους προσφεύγοντες για την αποζημίωσή τους. Κατά συνέπεια, και αν ακόμη υποτεθεί ότι η διάρκεια της διαδικασίας ήταν υπερβολική, εν προκειμένω, το δικαίωμα των προσφευγόντων να αποζημιωθούν ουδόλως εθίγη. Τέλος, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η τρίτη προσφεύγουσα δεν δήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής σε κανένα στάδιο της διαδικασίας, γεγονός που επιβεβαιώθηκε από την απόφαση αριθ. 70/2002 του Αρείου Πάγου. Εξάλλου, οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες δήλωσαν νόμιμα παράσταση πολιτικής αγωγής για λογαριασμό τους μόνον κατά την διαδικασία ενώπιον του Πλημμελειοδικείου Λασηθίου. Έπεται ότι κανείς από τους προσφεύγοντες δεν διατήρησε την ιδιότητα του «πολιτικώς ενάγοντος» σε ολόκληρη την διάρκεια της επίδικης διαδικασίας.

19. Οι προσφεύγοντες αποκρούουν την θέση αυτή και υποστηρίζουν ότι, σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, η δήλωσή τους για παράσταση πολιτικής αγωγής οδηγούσε τα ποινικά δικαστήρια να αποφανθούν επί μιας «αμφισβητήσεως» επί «δικαιώματος ή υποχρεώσεως αστικής φύσεως».

20. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι είχε πρόσφατα την ευκαιρία να αναθεωρήσει την νομολογία του σχετικά με το ζήτημα των μηνύσεων με δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής (βλέπε *Perez κατά Γαλλίας* [GC], no. 47287/99, 12 Φεβρουαρίου 2004). Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το ελληνικό νομικό σύστημα προβλέπει ότι ο

ενδιαφερόμενος που καταθέτει μήνυση με παράσταση πολιτικής αγωγής ανοίγει καταρχήν μία δικαστική διαδικασία προκειμένου να επιτύχει από τα ποινικά δικαστήρια μία δήλωση ενοχής και, ταυτόχρονα, μία αποζημίωση, έστω και ελάχιστη (βλέπε επίσης *Διαμαντίδης κατά Ελλάδας* (déc.), no. 71563/01, 20 Νοεμβρίου 2003). Στην παρούσα υπόθεση, πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσό των 100 δραχμών (0,30 ευρώ) για την οποία οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες δήλωσαν παράσταση πολιτικής αγωγής, έστω και ελάχιστο, δεν αφαιρεί τον επανορθωτικό χαρακτήρα της παράστασής τους ως πολιτικώς εναγόντων.

21. Εξάλλου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το γεγονός ότι ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες δεν δήλωσαν νόμιμα παράσταση πολιτικής αγωγής κατά της διαδικασίας ενώπιον του Πλημμελειοδικείου δεν μπορεί να εξαφανίσει την ύπαρξη μιας «αμφισβητήσεως» επί «δικαιώματος ή υποχρεώσεως αστικής φύσεως». Πράγματι, οι τρεις προσφεύγοντες εκδήλωσαν ήδη από την αρχή της διαδικασίας την πρόθεσή τους να παρέμβουν σε αυτήν ως πολιτικώς ενάγοντες. Έτσι, κατά την κατάθεση της μήνυσής τους, οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες δήλωσαν παράσταση πολιτικής αγωγής στο όνομα της τρίτης προσφεύγουσας. Επιπλέον, το Πλημμελειοδικείο δέχθηκε την παράστασή τους ως πολιτικώς εναγόντων για λογαριασμό τους και εξέτασε στην συνέχεια την υπόθεση επί της ουσίας. Αργότερα, το Εφετείο δέχθηκε την παρέμβασή τους στην διαδικασία για λογαριασμό της κόρης τους. Ενόψει των προηγουμένων, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες επέδειξαν σε ολόκληρη την διάρκεια της διαδικασίας την βούλησή τους να παρασταθούν ως πολιτικώς ενάγοντες. Επιπλέον, αυτοί είχαν την βεβαιότητα ότι συμμετείχαν ως πολιτικώς ενάγοντες στην επίδικη διαδικασία και, κατά συνέπεια, ότι υφίσταντο τις συνέπειες των δυνητικών καθυστερήσεων της έκβασής της. Επομένως, το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης έχει εφαρμογή εν προκειμένω.

22. Έπεται ότι η ένσταση που προβλήθηκε από την Κυβέρνηση δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

23. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι αυτή δεν προσκρούει σε οποιονδήποτε άλλο λόγο απαραδέκτου.

2. Επί της ουσίας

α. Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη.

24. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία άρχισε στις 22 Αυγούστου 1995, με την κατάθεση της μήνυσης και περατώθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2002, με την απόφαση αριθ. 1591/2002 του Εφετείου Λασηθίου. Διήρκεσε επομένως επτά χρόνια και είκοσι μία ημέρες για τέσσερις βαθμούς δικαιοδοσίας.

β. Λογικός χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

25. Η Κυβέρνηση παρατηρεί ότι η παρούσα διαδικασία αφορά τέσσερις βαθμούς δικαιοδοσίας και ισχυρίζεται ότι έκαστο στάδιό της διεξήχθη με ταχύτητα. Τέλος, υποστηρίζει ότι οι περίοδοι των δικαστικών διακοπών (από την 1^η Ιουλίου μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου εκάστου έτους) θα πρέπει επίσης να αφαιρεθούν από την συνολική διάρκεια της διαδικασίας.

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο λογικός χαρακτήρας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

27. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε καμία ιδιαίτερη πολυπλοκότητα. Επρόκειτο για μία απλή κατηγορία, η οποία αναφερόταν στα ίδια πραγματικά περιστατικά για τους τρεις συγκατηγορούμενους. Η συμπεριφορά των προσφευγόντων ουδόλως καθυστέρησε την διεξαγωγή της διαδικασίας. Ειδικότερα, οι δύο αναβολές της συζήτησης ενώπιον του Εφετείου δόθηκαν εξαιτίας των προβλημάτων που αντιμετώπισαν οι κατηγορούμενοι και όχι οι προσφεύγοντες. Εξάλλου, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ένα διάστημα δύο ετών, έξι μηνών και δεκαοκτώ ημερών παρήλθε μεταξύ της κατάθεσης της μήνυσης από τους δύο πρώτους προσφεύγοντες και της απόφασης του Πλημμελειοδικείου Λασηθίου. Κατά την διάρκεια της περιόδου αυτής, δεν διεξήχθη καμία δικαστική πράξη. Επιπλέον, ένα διάστημα δύο ετών, οκτώ μηνών και δεκατεσσάρων ημερών παρήλθε μεταξύ της ημερομηνίας κατά την οποία οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση κατά της απόφασης του πρωτοδικείου και της ημερομηνίας κατά την οποία το Εφετείο εξέδωσε την απόφασή του. Κατά την διάρκεια της περιόδου αυτής, οι δικαστικές αρχές περιορίστηκαν να αναβάλουν την συζήτηση δύο φορές και δεν ανέλαβαν καμία άλλη πράξη. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι καθυστερήσεις αυτές είναι υπερβολικές για μία υπόθεση που δεν παρουσίαζε καμία ιδιαίτερη πολυπλοκότητα.

28. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν και λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

B. Η αστική διαδικασία

1. *Επί του παραδεκτού*

29. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι αυτή δεν προσκρούει σε οποιονδήποτε άλλο λόγο απαραδέκτου.

2. Επί της ουσίας

α. Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη.

30. Σε ό,τι αφορά το σημείο εκκίνησης της διαδικασίας, το Δικαστήριο σημειώνει ότι δεν θα μπορούσε να θεωρήσει ως τέτοια την 12 Απριλίου 1997, ημερομηνία κατά την οποία οι προσφεύγοντες προσέφυγαν για πρώτη φορά ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λασηθίου στο μέτρο που η τρίτη προσφεύγουσα παραιτήθηκε. Έπεται ότι η 16 Νοεμβρίου 1998, ημερομηνία κατά την οποία οι προσφεύγοντες προσέφυγαν για δεύτερη φορά ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λασηθίου, πρέπει να ληφθεί υπόψη ως σημείο εκκίνησης της επίδικης διαδικασίας. Αυτή, η οποία εκκρεμεί πάντοτε ενώπιον του Πρωτοδικείου Λασηθίου, εκτείνεται μέχρι σήμερα σε διάστημα έξι ετών και τεσσάρων μηνών περίπου για έναν βαθμό δικαιοδοσίας.

β. Λογικός χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

31. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η συμπεριφορά των προσφευγόντων συνέβαλε στην παράταση της διάρκειας της διαδικασίας αυτής. Έτσι, ισχυρίζεται ότι οι προσφεύγοντες περίμεναν δύο χρόνια και πέντε μήνες μετά το ατύχημα της κόρης τους μέχρι να προσφύγουν ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λασηθίου. Επίσης, δεν έδειξαν επιμέλεια για να καλέσουν το Πολυμελές Πρωτοδικείο Λασηθίου να επαναλάβει την δίκη μετά την διενέργεια των πραγματογνωμοσυνών που διατάχθηκαν από το τελευταίο. Αντιθέτως, η Κυβέρνηση καταλήγει ότι καμία καθυστέρηση δεν μπορεί να καταλογιστεί στις δικαστικές αρχές, οι οποίες χειρίστηκαν την υπόθεση αυτή με επιμέλεια.

32. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Διαμαντίδης κατά Ελλάδας*, § 26). Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας ισούται ήδη με έξι χρόνια περίπου και η υπόθεση εκκρεμεί πάντοτε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λασηθίου.

33. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη του, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα υπόθεση. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του πάνω στο ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

34. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης διότι δεν έτυχαν δίκαιης δίκης. Ειδικότερα, ισχυρίζονται ότι στον πρώτο βαθμό της ποινικής διαδικασίας, η υπόθεσή τους έπρεπε να δικαστεί από τριμελές δικαστήριο και όχι από μονομελές δικαστήριο. Κατά δεύτερο λόγο, καταγγέλλουν τις εθνικές αρχές για τυπολατρία της ποινικής διαδικασίας αναφορικά με την παράσταση της πολιτικής αγωγής. Ισχυρίζονται επίσης ότι ο γραμματέας του πρωτοδικείου σημείωσε εσφαλμένα ότι η παράσταση πολιτικής αγωγής δηλώθηκε στα ονόματα των δύο πρώτων προσφευγόντων και όχι στο όνομα της κόρης τους. Τέλος, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι αντιμετώπισαν προβλήματα επικοινωνίας με τους δικηγόρους τους, οι οποίοι ανήκαν στον σύλλογο

του Λασηθίου, εξαιτίας του γεγονότος ότι αυτοί δεν μιλούσαν γαλλικά. Εξαιτίας αυτού, οι προσφεύγοντες δεν ήταν σε θέση να γνωρίζουν σε ποιο βαθμό οι συνήγοροί τους εκπλήρωναν τις επαγγελματικές υποχρεώσεις τους.

Επί του παραδεκτού

35. Σε ό,τι αφορά την αιτίαση που έλκεται από την σύνθεση του ποινικού δικαστηρίου, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες δεν στήριξαν την αιτίασή τους. Σε κάθε περίπτωση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η Σύμβαση δεν επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Κράτη να οργανώσουν με συγκεκριμένο τρόπο το σύστημα δικαστικής οργάνωσής τους. Έκαστο δικαστήριο πρέπει να «έχει θεσπιστεί από τον νόμο» (*Belilos κατά Ελβετίας*, απόφαση της 29 Απριλίου 1988, série A, no. 132, σελ. 29, § 64) και να πληροί μία σειρά από άλλες προϋποθέσεις όπως η ανεξαρτησία και η διάρκεια της θητείας των μελών του, καθώς και η αμεροληψία και η ύπαρξη δικονομικών εγγυήσεων (*Coëme et autres κατά Βελγίου*, απόφαση της 22 Ιουνίου 2000, § 99, CEDH 2000-VII). Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το πτωτοδικείο ήταν ένα «δικαστήριο που έχει θεσπιστεί από τον νόμο». Πολύ περισσότερο αφού δεν υπάρχει καμία ένδειξη στον φάκελο που να αφήνει υπόνοιες ότι η διαδικασία δεν τήρησε την διαδικασία της αντιμωλία συζήτησης ή ότι ήταν αυθαίρετη.

36. Σε ό,τι αφορά την αιτίαση που έλκεται από την τυπολατρία της διαδικασίας για την δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το «δικαίωμα σε δικαστήριο» δεν είναι απόλυτο και προσφέρεται σε περιορισμούς, οι οποίοι γίνονται σιωπηρά δεκτοί, ειδικότερα ως προς τους όρους του παραδεκτού μιας προσφυγής (*Garcia Manibardo*, απόφαση της 15 Φεβρουαρίου 2000, § 36, CEDH 2000-II). Τίποτα στον φάκελο δεν επιτρέπει να εξαχθεί ότι η απαίτηση της υποχρέωσης της δήλωσης ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου με

σκοπό την παράσταση πολιτικής αγωγής σε μία ποινική δίκη προσβάλλει την ουσία του δικαιώματος σε δικαστήριο. Επίσης, η αιτίαση σχετικά με το σφάλμα που διαπράχθηκε από τον γραμματέα του δικαστηρίου ουδόλως αποδείχθηκε.

37. Τέλος, σε ό,τι αφορά τα προβλήματα επικοινωνίας των προσφευγόντων με τους δικηγόρους τους, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η ευθύνη των συμβαλλομένων μερών μπορεί να υπάρξει μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν προκύπτουν προβλήματα σχετικά με την εκπροσώπηση ενώπιον της δικαιοσύνης ή η νομική υποστήριξη του κατηγορούμενου υποτίθεται ότι είναι ανεπαρκής (*Daud κατά Πορτογαλίας*, απόφαση της 21 Απριλίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-II, σελ. 750, § 40). Εν προκειμένω, από τον φάκελο ουδόλως προκύπτει ότι υπήρξε πρόβλημα τέτοιας φύσεως.

38. Συνεπώς, αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

39. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

40. Στο έντυπο της προσφυγής, οι δύο πρώτοι προσφεύγοντες ζητούσαν το ποσό των 100.000 ευρώ για τον καθένα τους και 300.000

ευρώ για λογαριασμό της κόρης τους χωρίς να προσκομίσουν δικαιολογητικά. Στις γραπτές παρατηρήσεις τους επί της ουσίας της υπόθεσης, δεν παρουσίασαν κανένα αίτημα δίκαιης ικανοποίησης, αν και, στις επιστολές που εστάλησαν στον δικηγόρο τους στις 5 Ιουνίου και 10 Νοεμβρίου 2003, τους επιστήθηκε η προσοχή στο άρθρο 60 του κανονισμού του Δικαστηρίου που ορίζει ότι οποιοδήποτε αίτημα δίκαιης ικανοποίησης στη βάση του άρθρου 41 της Σύμβασης πρέπει να εκτίθεται στις έγγραφες παρατηρήσεις επί της ουσίας. Ελλείψει απάντησης μέσα στην προθεσμία που τάχθηκε στις πιο πάνω επιστολές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν συντρέχει περίπτωση επιδίκασης ποσού στην βάση του άρθρου 41 της Σύμβασης (*Willekens κατά Βελγίου*, no. 50859/99, § 27, 24 Απριλίου 2003 – *Κωνσταντόπουλος ΑΕ και λοιποί κατά Ελλάδα*, no. 58634/00, § 35, 10 Ιουλίου 2003 – *Interoliva ΑΒΕΕ κατά Ελλάδα*, no. 58642/00, § 35, 10 Ιουλίου 2003 – *Λιτσελίτης κατά Ελλάδα*, no. 62771/00, § 34, 5 Φεβρουαρίου 2004).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση που έλκεται από την υπερβολική διάρκεια των δύο επιδίκων διαδικασιών και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.
2. *Αποφαίνεται ότι* υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 7 Απριλίου 2005 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Santiago QUESADA

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 5 Μαΐου 2005

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος

